

KOLOZSVÁRI

KÖZLÖNY.

POLITIKAI, TUDOMÁNYOS ÉS SZÉPIRODALMI LAP.

A „Közlöny” meg-
jelenik minden vasárnap és csütörtökön
reggel.

Szerkesztőségi szállítás:

piacz-sor, Dietrich-ház 277 sz.: a hová a
lapot illető kúldemények, u. m. dolgozatok,
hirdetések, a szerkesztőségnek szánt nyom-
tatványok példányai, s a reklamációk, utá-
standók, Bermetellen leveleket csak ren-
des dolgozatásainktól fogadunk el. Közre
nem bocsátható közleményeket nem teszünk
felre, hanem elégetjük.

A „Közlöny”-re
előfizetheti minden cs. kir. postahivatal-
nál, Kolozsvárt Stein János ur középüctei
könyvkereskedésben, hová a posta által
küldendő pénzes levelek is cimezenek.
Előfizetési ár postai széküldéssel vagy ház-
hoz kihordással: negyed évre 2 ft. 40 kr.
félre 5 ft. egész évre 10 ft. p. p.

Hirdetési-k:
négyezer hasábozott sorát 4 ezüst krajczár-
ért, irodalmiakét 2 krajczárért.

Közlemény az erdélyi muzeum-egy-
leti ajánlatok iránt.

XII.

155

422.) Lozsonczy gróf Bánffy Miklós ö excia pap. 2,000 p. ft.	
423.) B. ifj. Kemény István 1,000 „	
424.) B. Bornemisza János 500 „	
425.) Nagy Elek úr 100 „	
426.) Grois Ferd. nádor úr 100 „	
427.) Fülel István cs. kir. törv. szé- ki tanácsos úr 100 „	
428.) Sebestyén Gergely cs. k. törv. széki tanácsos úr 100 „	
429.) Pál Sándor úr 100 „	
430.) Klein Fr. gyes. úr 100 „	
431.) Biró Lajos úr 100 „	
432.) Simon Elek úr az elválás utá- ni törvények 5 ivrétű kötetben, és 100 „	
433.) Pákei Lajos úr 100 „	
434.) Ifj. Fekete Pál úr egy darab 7 „	
fontos kövület, és 100 „	
435.) Ürmösi Sámuel úr 100 „	
436.) Mátéffy Károly úr 100 „	
437.) Sala Sámuel úr 100 „	
438.) Buda József úr 100 „	
439.) Gáti Gábor úr egy I. Leopold korabeli, négy aranyat nyomó aranyat, II. Rákóczi György tallérát, két darab réz ér- met, 2 dr. ásványt és 5 „	
440.) Tompa Adámné, Gáti Agnes 5 „	
441.) Hankovics Károly úr 5 „	
442.) Tolvaj Zsigmond úr egyszer mindenkorra 40 „	
443.) Végh Mihály úr 5 „	
444.) Ladányi Sándor úr 5 „	
445.) Medgyes Lajos úr egyházi mű- veit 5 kötetben, verset 1 köt. és 5 „	
446.) Deáki István. Csikszenttamási plebánus 5 „	
447.) Zachariás Gerő 5 „	
448.) Csik-szent-domokosi Baláni réz- bánya- kohó- és hamorizlet mindenféle bá- nya és kohóterményeket és évenként 5 „	
449.) Zachariás József úr egyszer mindenkorra 10 „	
450.) Lázár Jakab úr egysz. mind. 10 „	
451.) László József könyveket, ásványt régii pénzeket huszonöt for. értékig. 50 „	
452.) Finna István úr egysz. mind. 5 „	
453.) Regius János úr 5 „	
454.) Tompa Imre úr 5 „	
455.) Tompa Miklós úr 5 „	
456.) Özv. Nagy Tamásné 5 „	
457.) Özv. Imre Elekné 5 „	
458.) Czirják Zsigmondné 5 „	
459.) Özv. Antos Józsefné úras- zony 5 „	
460.) Bereczky Sándor úr 5 „	
461.) Bartha Miklós úr 5 „	
462.) Czirják Andrásh úr 5 „	
463.) Pintye Sámuel úr 5 „	
464.) Zágonyi id. Vajna László úr 5 „	
465.) Nagy Erzsébet 5 „	
466.) Ifj. Bartha Sándor úr 5 „	
467.) Jó Imre úr 5 „	
468.) Pálffy Elek úr 5 „	
469.) Pálffy János úr 5 „	
470.) Ifj. Pálffy Dénes úr 5 „	
471.) N. enyedi olvasó egylet fennál- lásáig évenként ad 20 „	

(Folytatása következik.)

A d o ü g y.

II.

A mint már elmondottam, igen igazsá-
gosnak találom a tiszta jövedelem után ha-
tározott adózást, ha az valódi jövedelemre
van alapítva; ám de ezen minden kereske-
dest nélkülöző országban a tiszta jöve-
delem oly magasra van emelve, hogy az a
sokkal bővebben termő és jövedelmező
Szathmár, Bihar és Banát jövedelmét is fe-
lülmulja; mert hogy földünk tiszta jöve-
delme — 5, 4 és 3 p. ft. kaszálók 12, 10,
8 p. ft. legyen megállítva, valóban tul-
csigázott dolog; mert ha akar önerővel
miveltetést, akár részbe-adást veszünk fel,

e tisztának állított jövedelem nagyon is
nagyra üti ki magát. Különben is a már ma-
gában is túlságázott tiszta jövedelem tu-
lajdonképp nem 5, 4, 3 vagy 12, 10, 8 p.
ft. hanem 6 pft. 40 kr. 5 ft. 20 kr. 4 pft. a
szántóknál és 16 pft. 13 pft. 20 kr. és 10
pft. 40 kr. tesz a kaszálókknál; néhol az el-
sőknel 10, 8, 6 pft. — az utolsóknel 24, 20,
16 pft. mert ugyan is, ott a hol három
forduló van, egy harmada a földnek pusztán
hever s még is az adót róla éppen úgy meg-
kell fizetni, mintha az is művelés alatt vol-
na, holott az egy krt. sem jövedelmez. I-
lyen helyt tehát a tiszta jövedelem egy
harmaddal apad; a hol pedig csak fele van
a földnek művelés alatt, ott a tiszta jöve-
delem csak is fele a megállítottnak.

Az igazsággal tehát úgy férne össze,
ha a megállított nagy tiszta jövedelmet vesz-
szük is elapul, hogy a szántók után nem 6
pft. 40 kr. 5 pft. 20 kr. 4 pft. — a rétek utá-
n 16 f. 13 f. 20; 10 f. 40. vagy 10 f.
8 f. 6 f. 24 f. 20 f. és 16 f. ft. kellene
felvenni, ha nem illetőleg 3 f. 20. 2 f. 40.
3 f. — 8 f. 6 f. 40. 5 f. 20. vagy 2 f. 30.
2 f. 1 f. 30. 6 f. 5 f. 4 f. ft. mert földünk-
nek csak is $\frac{2}{3}$ dát, néhol pedig csak 2-t
műveljük s így csak is enynyi jövedel-
münk lehet.

E megállított magas tiszta jövedelem
pártolói, azt vethetik ellen, hogy igazsá-
gosan fizetjük a pusztán heverő földekről
is az adót; mert hiszen tőlünk függ, hogy
műveljük, vagy nem műveljük, miután Ő Fel-
sége kegyelmesen meg engedni méltózta-
tolt a tagosítást, vagy a hol az nem léte-
sülne, ugar földünknek feltöltését. Igaz,
hogy mind a két kegyelmes rendelet léte-
zik, de tudhatjuk azt is, hogy még ott is,
hol a tagosítás kényszerítőleg van rendelve
menynyi akadálytal kell küzdeni, míg azt
végre lehet hajtani; hát még ott, hol a ta-
gosítási obajtás oly szűkkrö közé van szo-
ritva, mint nálunk, szinte biztosan ki lehet
mondani, hogy míg csak ezen felső rende-
let magára áll, teljességgel reményünk sem
lehet az általános tagosításhoz, miután azt
csak ott kívánhatni törvényesen, hol $\frac{2}{3}$ -da
a földbirtoknak azoké, kik tagosítani akarnak.
E mellett még azt is megjegyezni kérem,
hogy a tagosítási törvény, csak akkor fog
érvényre jutni, mikor az urbéri törvény-
szék létesülni fognak, addig pedig föld-
ünk egy részének pusztán kell maradnia; a
minek okai pedig mi nem vagyunk; sőt az
urbéri törvényszékek felállításánál is köny-
nyen megeshetik, miután a törvény nem
kényszerítő, hogy a tagosítás üdvös voltát
általó legjobb akarata mellett sem érhet czélt
mások téveszméi miatt, s így tovább is jö-
vedelmi adót lesz kénytelen fizetni oly
föld után, a mi neki nem jövedelmez. Mi az
ugarnak feltöltését illeti, ez igazságos volta
mellett is a legtöbb helyen nem kivethető.
Hiszen egyes kisebb földeket az ugarban
bevetni annyira volna, mint a reá fordított
munkát és bevetett magot a sárba dobni;
mert, azokat a mostani mezei rendőrség
mellett megőriztetni teljes lehetetlen, ma-
gának a birtokosnak pedig azok őriztetése
annyira kerülne, hogy azt a remélhető jö-
vedelem nem pótolná ki. — S így újra nem
mi vagyunk okai, ha földünk pusztán he-
vernek. Engedjen a többség a tagosítás
kivételére tagosabb kört és ajándékozson
meg oly mezei rendőrséggel, hogy beve-
tett földjeinkben kárt ne szenvedjünk, ak-
kor nem fogunk panaszkodni, hogy oly föl-
dekről fizetünk nagy adót, melyeket a leg-
jobb szándék mellett sem tudunk használni.
És bár a tiszta jövedelem magasra van fel-
csigázva, még sem terheli adónkat annyira,
mint a földünk helytelen osztályozása.
Erdélyben néhány határt kivéve, majd min-

denütt 4 osztályt lehet megkülönböztetni.
Első osztályuk csak is azok lehetnének,
melyek téren fekszenek, vizáradásnak nin-
csenek kitéve, nem vizesek, nem kövecse-
sek, s végtére nem meddő agyagos földek;
második osztályba a lankásabban fekvők
harmadikba a meredeken levők s végre
az oly helyek, a melyeket csak nagy ál-
dozáttal lehet művelhetővé tenni. Ha akár
most akár jövőbe a föld fekvését és termé-
sétét tekintetbe nem véve azokat csak je-
len vagy jövődöbeli minőségük után osz-
tályozzák, s mérik ki az adót, az az igaz-
sággal nem fér össze s csak a szorgalom
akadályául szolgál: úgy csak a szorgalom
lesz büntetve nagyobb adóval, hogy a föld-
dét jobban művelte, és jutalmazza a tunya
kevesebb adó-fizetéssel.

Mostani sok jövedelmi adónk egy minden
tekintetben hiányos osztályozásra van ala-
pítva, olyanra, minőt egy munka vezető ön-
kénye vagy a bizottmányi férfiak kedvezni
vagy terhelni akaró hajlama döntött el.
Tudok több határt, melynek terét évenként
a víz legalább kétszer elönti, és még is az
egész tere első osztályba van téve, s a sze-
rint fizeti az adóját. Az ilyeket pedig leg-
főlebb harmadik osztály illethetné. Ezen
hiányos osztályozástól megszabadulni most
sincs reményünk, miután az új felmérés-
nél is az előbbeni osztályozás megtartása
van kötelezőség téve. Ura, meg újra mon-
dom, hogy a nagyra tett tiszta jövedelem
adói is terhes, de jóval terheltebb az igaz-
ságatlan osztályozás. Innen ered az adóra
vonakozó panaszunk. Innen származik ana-
nak anynyi nehézséggel járó behajtása. Há-
lás érzellemmel ismerjük el, hogy magas
kormányunk hazánk állapotját tekintve, a
jövedelemnek mi csak 10%-t fizetjük adó-
ba, miután a többi tartományok 16%-t fizet-
nek; mindazáltal dacára Ő Felsége ke-
gyének, a nagyon feltett tiszta jöve-
delem magassága és a rossz osztályozás
folytán mi valóban nem 10, hanem 20%-t
sőt még néha jóval többet kell hogy fizes-
sünk. Ugyanis vegyük, hogy egyvalakinek
van egy fordulón 200 hold kaszálója, a
mely igazságosan a harmadik osztályba
tartozik, de elsőbe van téve, s emellett azon
helységben csak két düllő létezik, tehát föl-
deinek csak felét használhatja; azon valaki
a helyett, hogy 113 ft. 20 kr. adót fizetne,
fizet 340 ft. 40 kr. tehát nem 10, hanem
30%-t. Hogy ezen terhelő adózás, ezen
minden kereskedést nélkülöző országban
mire fog vinni, azt a következő cikkben
kívánom megmutatni.

Gr. Bethlen Farkas.

A borászati bizottmány tudósítása
1856-dik év october havában tett
körutja eredményéről.

(Folytatás és vége.)

Oct. 15-két Fejérvárt töltöttük.

A Püspök Ő Excellenciája kegyes parancsá-
ra, az egylet igénytelen bizottmánya, melyhez
itt B. Kemény István is csatlakozott, a püspöki
várak fényes terme, be lőn beszállalva. Nin-
csenek elegendő szávaink tolmácsolni azon kegy-
teles fogadtatást, lebecsátkozó szíves nyajassa-
got, melylyel a magas jellemű főpásztor részéről
Fejérvárti mulatásunk alatt, minden lépten talál-
kozni szerencsénk volt. Ő Excellenciája kegyes
volt mindazon eszközöket rendelkezésünk alá bo-
csátani, melyek kitűzött célunknak megfelelően,
ohajtott sikerre vezet ettek.

Püspök Ő Excellenciája magas állása, s fon-
tos hivatásával járó gondjai annyira igénybe
veszik munkásságát, miképp felette kevés időt szen-
telhet anyagi érdekei kellő rendezése s kormány-
zatára.

Nagy örömtűnk volt mégis, a midőn sze-

rencsék volt beláthatni, miképp Ő Excellenciája
küldetésünk fő tárgya, a honi borászat ügye iránt
nemével az elsőszereletnek véseletlik, s azt, m nt
a honi jólétet emeltyűjét s tényezőjét, kegyes
pártolásaiban is részelteti. E körülményt ke-ve-
ző előjelnek vagyunk bátrak tekinteni, mely Fe-
jérvár környékén, s az uradalmi gazdaszatban
az okszerű borászat időszakának defjűreje mutat.

Fejérvár terjedelmes borászatát talán a fe-
ledés örök homálya boritná, ha a püspöki urada-
lomhoz tartozó Rózsamál, hazai termelőségünk e-
zen egyik ékessége, azt a hír szárnyaira fel nem
veszi.

Pedig még is igaznak marad, hogy bátor a
szőlőművelés a fejérvári lakosság kedves foglal-
kozása, a fejérvári szőlőhegyek koronája s mond-
hatni egyedül szemefénye, melynek világánál
nyer némi érdeket a többi, a méltán hírből álló
Rózsamál

Hagyomány szerint, ezen 28 hold területű
szőlőhegyet még fejtelmeink idejében áll tottak
bé, s mint az tudósításunk nyomán azonnal kide-
rül, értelmes s előre látó ember volt az bizonyá-
ra, ki a beállítási kezelést vezette

Uj szőlőültetmény beállításánál több szem-
pontból kell megítélni, ha értelmes számítás
alapulnak-e a gazdasztervei, s dolog és körülmé-
nyek érért megfontolása után intévé-e léptét?

Első a hely fekvése, az expositió. Már
Bábó, a német szőlőnek orakuluma, megjegyezte,
hogy a keletléli fekvés szőlőnél legserencse-
sebb, legkedvesebb, mely a fa s gyümölcs-fejlő-
désnél kipótólhatlan előnyök ismeretik el. A
Rózsamálnak épen ez a kedvező fekvése van.

Második a talaj. A szőlő földtalaja itt
agyagos márgás, kevés mészt vagy porond-ve-
gyéttel, oly mély rétegekben, m kép több he-
lyen tett ásások következtében 1—2 lábnyi
mélységben változatlanul találta a legfinomabb
földvegyéket.

Harmadik a fajválasztás. Többször
mondtuk, s ismételve meg nem szűnünk monda-
ni, miképp „mint a szegény embernél a sok gyer-
mek, a szőlőben is a sok faj szégyensé.” A ré-
gi szőlők rendszere mellett — pedig ez a rend-
szer az általános divatos — alig van terjedme-
sebb szőlőültetvény, melyben a hazában ismeretes
fajokat egymás hatán meg ne lehetne találni. A
Rózsamálnak — s ez az alapított bölcsességének
kézzelel fogható bizonyossága — említtet se érdemlő
kivétellel, csak is három honi válfaj uralkodik,
u. m. a királyi, járdványi, és kövér szőlő, s ezek
közti is a kövér szőlő közel felét foglalja el az
egész ültetvénynek.

Ime itt a titok kulcsa! Szinte két száza-
don át foglalt el a rózsamál bor, honi boraink
közti kitűnő rangot, részeseül általános elismerés-
ben, a midőn a körülte fekvő hegyek terméséről
mélyen hallgat az irás, és senki se kérdi, miért
van ez így? Ime a kivívott tekintély, nem elfo-
gultságon alapul, tiszta basisa van annak, s az
nem egyéb, mint hogy talaja több szerencsés kör-
ülmények összetalálkozásával, kevés és vá-
logatott fajjal van beültetve.

Még csak egy körülmény békővetkezését
kell elvárni t. i. hogy helyes és okszerű mivelté-
si módon lépjen életbe, s ekkor a fennálló gazda-
szati rendszer mellett mi se marad kívánni való.

Fájdalom! be kell azt vallani, hogy a nagy-
becstű Rózsamál miveltése felette hiányos. És miért?
ha kérdjük: az uradalom 3000 pforintnál nem
kevesebbet költ évenként a szőlők miveltésére,
és talán az egy Triestet kivéve, az austriai biro-
dalomban sehol sincs drágább napszámber, mint
Fejérvárt, holott egy szőlő munkást 40 pkrál —
4-szeri étkezéssel, és a felett még annyiszor pá-
linkázással is fizetnek. És még is alig látni nyom-
orultabb szőlőm. velést, mint éppen itt. És ha
kérdjük miért? felelet az, mert munkásai lus-
ták, tudatlanok, kik a szőlőmunka titkaival is-
meretlenek lévén, akarva se tudnak jól dolgozni.

Nézetünk szerint ez életbevágó baj, s a
mostani viszonyok közt nincs más orvosság, mint
hogy a gr. Miko Imre Ő Excellenciája uradalmá-
ban felette czelszerűen alkalmazott vinczelléri
rendszer léptessék életbe. A vinczellérekkel
munkáltatás olcsóbb azért, mert kevesebbe kerül,
és ismét értelmes kezekben a szőlő mennyiség és
minőségben nyerholott oly kezekben, melyek az
aldott növényt csak elrontani s rutini képesek,
bizonyos a veszteség.

Nem egyszer volt alkalmunk látni, minő
természetű földekben diszlik a bakator, s olvasni
azon talaj természetéről melyben a világ egyik
leghevesebb s drágább bort-adó nedve terem, a
risling. Miután egyenlő okok egyenlő következté-
ményeket hoznak létre a földkerekség minden
éghajlatai alatt: erős hitet táplálunk, miképp a ró-
zsamál földbe a p. antált risling és bakator, az
uradalmi szőlők jövedelmét nem megkétszerezné,
hanem tízszerelné. Valóban attól függ jelen viszo-

nyaink közt a szőlőmivelés haszna, ha faj-nemesítés s okseri, mívelési rendszert állítunk a mostani helyébe.

Mi nem tartozunk azok közé, kik a szőlőnek csak éppen borászati szempontból tulajdonitnak fontosságot; mi a szőlőt egy mint gyümölcsöt is, főleg gyümölcsstelen vidékekben, vagy gyümölcsstermőkellen években, milyena mostani is. úgy gazdasági, mint egészségügyi tekintetben igen nagyra becsüljük. A jó borszőlő nem mindig jó csemege-szőlő s megfordítva. Nézetünk szerint hiánynak kell elismerni az uradalmi szőlőkben, hogy a nemes asztali-szőlők szaporítása mellőztetk. Mi e tekintetben Csombordon, Miriszlón, a kolozsvári kertekben és hegyekben, hogy a külföldre ne szoruljunk, akármennyi forrást tudunk megnevezni, honnan vesszszőkben vagy gyökerecsben, szebbnél szebb s nemesb vállajok könnyű úton megszerezhetők.

Nagy kiterjedésű hegyek, melynek a püspöki uradalom által míveltetnek, némi hiányok mellett is, végre megtöltik a pincézt. A forradalom alatt kipusztult szőlők egy részben mívelés alá jövének, a kikerült bormennyiség, mit a tágas, tisztá, s gondosan kezelt pincékben találtunk, 7—8 ezer erdélyi veder e rug. A régibb évekről bor, mi még megmaradt az 1854-iki kiállítás óta, mikor azokat a választmány megvizsgálta, tetemesen javult. Mi leginkább, épp azért az 1855-iki termést kóstoltattuk. Mind a mellett, hogy a hegyaljai borok jó hírből állnak ha zánkban, az uradalom Sárdon és Felső Gáldon termelt borai a rózsamálivá sehogysé mérközhetek. Amazok közül a legjobbak se emelkedtek Greiner bormérője szerint 8 fokon felül, a midőn a rózsamáliaiak közt olyanra is akadunk, mely a 12 fokot kiütötte. Piros bor 5 fokon felül nem mutatott.

A rózsamálai borokról nem mondhatjuk, hogy elég világosak lettek volna. Általában igazolva találtuk fennebbi állításunkat, hogy a hegyaljai borok túlságosan olajosak, s kissé nehézkesek, s jóval több idő kell megfűtülésükre, nálunk a vegytani mikódés processusa sokáig tart, szóval később érnek meg, mint a hegyvidéki vagy küküllő-melléki könnyebb borok.

Ezen tulajdonság, nézetünk szerint, nem előny a bornál, mely e miatt a benne fekvő töket huzamos ideig csekély árnövekedés mellett heverteti. Ezen a bajon a borok gyakori levonása, s főleg szűret alkalmával, lenyálkázás által lehet segíteni, mely műtet kívált újabb időben nagy sikerrel, s felette kedvező eredményekkel gyakoroltatik a mívelt borászatan. Annynyival kívánatosb ez a rózsamálai bornál, melyben a kövérszölő faj tulajdorkódó. Pedig tudjuk azt, hogy k k a kövérszölő külön szűrt borával tettek kísérleteket hazánkban, nem r tkán emeltek panaszt, hogy az sűrű, s vastag természeténél fogva, nem bírván feldolgozni az idegen anyagot, nem csak hogy bajosan t szűl, de gyakran egészen kárba megy.

Bőzárjuk jelentésünket, — kegyes elnözsért eszedezvén, hogyha eljárásunkban talán nem feleltünk meg a t. választmány ohajtásának, azt nem hanyagságnak, hanem egyenesen azon körülménynek felróni méltóztassék, miképp magunk is a leszalagált bizottmány tagjai, csak ujonczok vagyunk a hazai ipar e on nagy fontossággal bíró ágában, s legjobb akaratall is csak hiányos, tökéletlen művet mutathatunk be.

Kolozsvári, 1856 Dec. 21.

Smyrna. Dec. 1856. Smyrnában azért mulatok és szánidekom is egész májusig itten lenni, mert sem ezen felül sem ezen alul Stambul és Alexandria közt az olcsó élethez nézve kedvezőbb hely nincs a levantei partokon. Továbbá a gőzhajó útját és állomását felvéve, Triesttől kezdve, a honnali közlekedésére nézve a legközelebbi hely; ezen kívül rém nyelvtanulóra és utazóra nézve is a legkedvezőbb, mert itten mind a nép számból, mind iskola vagy egyház útján a megtanulhatom, hallva mindennap görög és töröknyelvet beszélni, és a számos ide telepedett európaiaktól olaszt, francziát, angolt és még németet is, és innen igen jó módom van egyes kirándulások tenni a szomszéd vidékre, a mi a régi világunk sok érdek romjait tartja bekebeben. Érttem Ephesust, Sardest, Magnésziát, Pergamust, Clazomenaet sat. melyek közül Sardes van innen legtovább, t. i. 18 óra gyalog vagy tevével; de az útja, a mint nekem mondták, egyenes jó; tehát ha az élet ura éltét és egészséget ad, a jövő év mártusában rendre mind meg akarom látni. Bár csak az arannyal folyó Paltalusban én is, mint a hajdaniak, találnék aranyzemekeket s nékem jobban fogna, mint Croesusnak vagy Mydásnak; mert én nem idegen isenének, hanem imádott honomnak kivívott lelkemben kívánnék belőle oltárt és emléket építeni. További utazásomat úgy akarom intézni, hogy a partokhoz legközelebb fekvő, és legérdekesebb helyeket vizsgáljam meg, belé érve a szigeteket is, a hol valamit csak méltó találnék, p. o. Lesbos, Tenedosz, Troja ősi fészket, a Dardanellákat, Gallipolit, Brüsszt, Stambult, Nicaeát, Nicomédiát, és még végül ha a megtartó Isten sok szenvedéssel egybekötött ezélmora kegyelmes szemmel tekintene, szeretném még a Feketetenger déli partjainak meglátása után Caucasiában is, főleg Tiflisben és ottani hegyi tartományban egy népe között t. i. a leghékek egy ágá, az úgy nevezett avarok közt bármí keveset mulatni, mert hogy nyelvtanulási studiumomat egész őszinteséggel kijelentsem, szándéksom a mívelt európai nyelvek beszélése megtanulásán kívül, a héber, arab és ó-hellen literatúra ismeretek, úgy szintén a töröknek, mint kétségbehozhatlan rokonunknak, új görögnek, és Caucasiában a már említett avaroknak, mint gondolatom szerint ennek is praetendált rokonunknak köznyelve ismeretét, bárha felig-meddig is, magamévá lenni, és minthogy tudomra ezen utolsó nép közt még hazánkban senki sem járt, én pedig mind egy-két historióból, mind pedig itten Smyrnában is egy érdemes angol úrról azt hallottam, hogy az a nép nagyon sokat hasonlít hozzánk, tehát én szeretném meglátogatni, és vizsgálódsit tenni főleg nyelvészeti szempontból. Már ha találnék valamit valót, nagyon örvendének rajta; ha pedig nem, akkor is nyernék benne annyit, hogy legalább az ábrándoktól megszabadulnánk. Hanem miderre idő és lehetőség kívántatik. Az én előleges számításom szerint a jövő egész év alatt, még körülbelül egy anynyi menyenyiségű pénz, ez mint a menyint már vettem, Isten segédelmével kivitelőnek gondolom.

Alvincz. Január 23-án. Édes örömtől hevíül az embernek keble, midőn honi lapjokban olvassa, hogy a magas kormány közjólétünkre irányított működései mellett honunk különböző vidékein, itt és ott, a nemzet-test tagjaitól származó üdvös ezülvő törekvések, intézetek keletkeznek. Azon fölémlendő tudat, hogy sokan vannak, a kiknek részvéte, és hazafiai rokonszenvével találkozik tudósításom, erős ösztönzésül szolgál, hogy e becses erdélyi lapunkban k s helységünk

élet-jeléről — addig is, míg közjavunkat czélzó intézkedéseink kifejtettebb irányt veendének, — némi rövid közlést tegyek.

Lelekesebbjeink a cselekvés szükségessége felőli erős meggyőződésben, a fővilágosítás biztos és egyedül maradó határu eszközével, főlázni és éltre törekvének ébresztési helységünket s azt az élet útjára, a cselekvés terére vezetik. Valóban emlékeztetesz az 1857-dik év reánk nézve! s ha minden évben ezután is ily mértékben haladnánk, bizony majd a közbecsülés polgári koszoruját is megérdemelnők. De ki tudja, mit hoz még a jövő dő? E jelen év első napja már szép számadást készítettünk. Részyények alapján fölláítottunk egy helységi könyvtárt, melyet M. Barcsay János és Akos tat. Paal Imre urak és még mások is, annak megalapításában minden jók előtt közbecsület kivívott fáradozásaik mellett, jelentékeny könyvajándékaikkal stiettek gyámolítani. N. prépost m. Rádu János úr a jelenleg k. fehervári káptalan birtokában levő, történeti emlékü kastélyban e czéla az ügy érdemelt pártolásából származott teljes kézséggel kegyeskedett szobát átengedni. A farsangi napokban könyvtárunk jövedelme szaporítására két táncvizigalom rendezéséről is van intézkedés téve. De majdnem el is feledém, hogy könyvtárunkat illő ünnepélyvel nyitottuk meg. A zsenge intézetet üdvözló s megnyitóbeszédet a cselekvés embere s a könyvtár fölláításának egyik lelkes eszközlője t. Paal Imre úr tartta, s lelkes szavaival annak illő alapkövet tette le. Többek közt elmondá: „sok ember születik, el, s meghal a nélkül, hogy magasztos rendeltetése feladatát csak némileg is megoldani igyekezett volna, s pedig ha az idők hosszu során keresztl különböző téreken senki sem hordott volna anyagot a jövendő nagy épülethez, hol állana még most is az emberiség? mondja tovább: miután mi is, a végzés különös kegyelméből, térképi helyzet nélkül fogva a civilisatio határát közt, ha nem is mint feltűnő szereplők, de mint abból ki nem esők úgy állunk, nekünk sem szabad emberi s hazafiai teendőnk nagy czéljától eltérleg, sőt kell ahoz közelítőleg, s viszonyaink közt elősegítőleg működni. Most eleve, anyagilag korlátolt körülményeink közt, czélszerűbb nem tehetünk ennek a helységi könyvtárcsának megalapításánál, mely ugyan meg mint csak embrió úgy áll előtűnk, de idővel még magasabbra fejlődhet, melynek gyümölcse a nemzet teendői látárlán ha nem is mint fénypontra de mindenesetre, mi t abbol ki nem hanyadó példány, a méltányosság kifejezésével fog találkoznai, annyival is inkább, mert a honban, melyen kívül, mint koszorús nagy költőnk megéneklé „micsen számunkra helyajdon vagy verjen sorskeze, itt élünk, halunk kel” — és épületét megalapító események után helyzetünk jobbra fordultat csak úgy remélhetjük, ha oly eszközöket veszünk igénybe, melyek által mind a szellemi mind pedig az anyagi téren mentől inkább előhaladhatunk, megerősödhetünk. Kicsiny részben e könyvtár is segédkezik erre: mert alkalmat nyújt, hogy az emberi nem folyamatos fejlődését, előhaladását, nevezetesebb találmányait figyelemmel kísérhessük, tanulmá nyozhassuk s így az értelmi teren a velünk és mellettünk élő nép-elemekről túl ne szármalytasunk; másfelől alkalmat szolgáltat arra, hogy gazdasági lapok, s más gazdasági könyvek által megtanuljuk: miképpen kellessék mezőgazdaságunkat észszerűen rendezni s fardalhatlan munkásság s czélszerű gépek felhasználásával azt minél virágzóbb állapotba hozva, anyagi jólétünket megalapítani; mert meg van írva, hogy „elvesz az a nép, mely tudomány nélkül való s a sze-

gény nép ki van zárva az államok családi gyűléséből.” Beszédjét ekképp végzi: „rövid az élet, sok a teendő; de ha minden ember megteszi azt, mit megtenni kötelessége, akkor boldogok lesznek az emberiség milliói, fölvirágzand a hon s élni fog e könyvtár is.” — Élel helységünkben s korszerű haladásunk mutatója ez is, hogy birtokasok nagy része, a tagosítás eszméjével nem csak megbarátkozni kezdett, de egy e czélból közelebből tartott birtokossági gyűlésen annak végrehajtására vonatkozó alapelvek a nagy számmal jelenvolt birtokosok egyhangu megegyezésével megállítottak, szóval, az előlépek e tárgyban már megkezdettek. De csakugyan nem könnyen jutottunk mi ennyire, hogy a tagosítás eszméje beférjen fejünkbe; mert kisbirtokosaink nagy része eleinte erről hallani sem akart, s jelenleg is még vannak, a kik ezt az elszegényedés bizonyos útjának s általában a kisbirtokosokat teljesen tönkre tevő veszélyes kísérletnek tartják. Igaz, hogy a végrehajtás költségbe kerül mindenütt; de nálunk e költség megtétele a legszegényebb birtokosra is érzékenyen nem hat; mert forrásul az összes költség fedezésére lágas határunknak közlegelője határozatott, honnan az egész végrehajtási költség kikerülhet. sőt még közszólásra is tetemes rész maradt lenn. Egyébiránt e tárgyról bővebb értesítést majd csak akkor irhatok, mikor a dolog teljesb megállapodás stadiumába lépnd. A takarékpénztár eszméje valóításának szüksége is nálunk nem csak megpendite van, de lelkesebbjeink hő buzgalomtól várhatni, hogy valósuland is. E korszerű intézkedések szükségessége felőli meggyőződés vezerszöveteként az e részbeni előlételek homályi fölvilágítására főleg m. Zeyk Antal és t. Paal Imre uraknak köszönhetjük. Mig egyéb közérdekű tárgyakról is irhatnék, de máskorra halasztom; ha t. i. a közlött tárgyakról s egyebekről is meginduló közlésem szivesen fogadtatik. *

Péteri.

N. Enyed. Január utóján, Közelebből egy hírlapi tudósítást olvastam, egy nyularknyi tudósítást Enyedről, mely ha igaz lesz, óles bajt is okozhat vala. Ugyan tölem helytelen lehet egy tapasztalt szerkesztőt teendőre figyelmeztetni; de azt mégis meg fogja engedni nekem az illető ur, hogy mielőtt valakit levelezőjévé tesz, nem art, ha kissé bővebben utána jár a körülményeknek. Az olyan igen fiatal urak pedig, a kik hírlapba leveleznek; mielőtt a helyesírást elveit tudnák, nagyon okosan tennék, ha elővénnék az irányrendszert s tanulnák meg belőle előbb, minden egyes kifejezésnek valódi értelmét és használása helyét, hogy ne compromittálják később a szerkesztőselet s egy-egy nem értve betanult kifejezéssel ne okozzanak másnak bajt. „Január 8-án... a helybeli ev. ref. lelkész e gyzásos emlékünnephez alkalmazott beszédben eleven szavakkal rajzolta az ezelőtt 8 évvel történt szenvedéseket.” *

T. levelező-collegám, úgy látszik, még nem tudja az „ima” és a „beszéd” közti különbséget, mert a január 8-diki „beszéd” csak ima volt; felsőbb helyen nem hagyatván helyben a beszéd, s a mult szenvedések „eleven szavakkal” rajzolása merőben hiányzott.

Helyét buzgó ima a jövő szenvedésektől megoltalmazást foglalta el. Igen jó, ha az ember előbb jól megmarkolja a tollat, s megrázza a szarát, nehogy aztán igen messze elvesse — a sulykot.

*) Fogadja ön szives köszönetünket e becses közleményért, s kérjük, örvendeztesse meg minél gyakrabban hasonló édeskedő tudósításaival. Szerk.
*) Ez idézet ama lapból?

TÁRCSA.

FEDÉLES PIPA.

Eredeti beszély, melyet

Dózsá Danieltől.

(Folytatás.)

— Ah, gróf ur, szölt Vértési elhaló hangon, a halál káprázatos alakjai lebegnek szemém előtt... Nem átkozom a sorsot... az isten utóleri a bűnöst, ki az emberek figyelmét kijátszotta... Bűnt tettem egy úton, s a másón ért a büntetés... Nem hittem, hogy az élet végperce ily irtózatossá válik a vétkes öntudat előtt... Ne mossa a gróf testi sebeimet, azokban már a halál jogát érzem... Ah, segítsen a lélek örök sebeinek fájalmát enyhíteni... En meggyónom bűnömöt, a grófnak saját egyháza van tegyen anynyi irgalmat, hogy imádkoztasson ott szerencsétlen lelkemért... Az isten büntetésének súlya képzeltem velem nagy vétkemet, mit eddig csak játszáságnak tartottam... Az angyalok védik az erkölcsös hölgyeket, az emberi nemtelen irigység s gúny ellen... En uram, egy pasquill írónak festése lettem nyomoru pénzért... Megengedtem ötven tallerért, hogy Tóháti elle nem pert indítsen egy pasquill felett, melyet pedig ő maga irt s czimképtűt én festettem, ő egy hölgy becsületét kívánta bemoeskolni titkon, mig nyilván a lovagiasit játsza irányában, hogy így játszott nemes lelkűséggé által a világ gúnyjától ostromozott hölgy kezét megnyerhesse... Ő bukott végre a hölgy előtt, s e fogadóban, hogy gyanutlan legyen eljárásunk, két éj óta a második, még sokkal undokabb pasquill gyártottuk, melylyel ma bizonyosan tele van a város, mert Tóhátnak sikerült a pasquillekal, a szolgabíró üldözése elől menekülni... előbb-utóbb a sors őt is utóleri... Menjen a gróf... Várnoki Mari... delhölgyhez... s szerencsétlen... lelkem... iránt... kérje... azon... angyal-ártatlan... hölgy... bocsánatát...

Ily irtózatoss végpercezt ért a szerencsétlen Vértési.

Halála után néhány percczel érkezett Tóháti, bajtársának megszabadítására, mintegy ötven felfegyverzett táblairnokkal. A szolgabíró a fiatalság jóténeke hírére ellilant a helységből, a

mazok azonban bösz haraggal vették üldözöbe, és midőn szinte beérték, a szaladót oly rémület szállta meg, hogy ott üldöztetése közben szörnyet halt...

Valóban úgy történt ez, és nem költemény.

Egyik példája volt Sz. Lajos szolgabíró halála, hogy kik a védtelennek leginkább szeretnek kegyetlenkedni, azok saját kétésc perczekben leggyávabbak.

A szerencsétlen Vértési holttestemet szomorú innepélylyel vittetek Vársárhelyre, az ifuság gyászkiéréte közt.

A város néhány napig ez eseménnyel foglalkozott... Csak miniat a néptömeg kicsépelte e tárgyat, látta Tóháti czélszerűnek a gúnyos figyelmet Mari felé irányozni. Szétszórta ekkor az újabb pasquill, mely már az üldözöbe vett hölgy és család erkölcsi élelét kívánta kicégézéreni.

Benne az öreg Várnoki, mint rabló volt felmutatva, ki csak ráfogta, hogy a francia hadjáratok alatt gyűjté kincseit. Mari korábbi torzuevén nevezetett, de gúnyos szavakkal Gusztli és Mátvali benső viszonyban.

Aragalom kapott újból az oda vetett konczon, s a legnemtelenebb gúnyolódás folytonos ösztönzője s részese lön maga Tóháti is.

XIII.

Mig a városi népség egész figyelmét az ujdonszült pasquill foglalta el, s a gúnyl egyk utcasuhancz a másikkal adta át, és az iskolás gyermekek úthosszszában pajzánkodva kiabáltak a „fedéles pipát”, addig az elegans világ minden gondolatát, egy fényes sorsu s alaku fiatal foglalta el, ki már előre a farsangi saison arslányától kiállott ki.

A legnagyobb nyugtalansággal szaladt ablakára, s igyekezett magat felülvéni tenni minden delhölgy, midőn Hollósi Kázmér négy szürke ménjével kociskodva végig robogott a város utczán. ezüsttel rakott huszárlának s kocsisának kíséretében. Kázmér valóban magára is vonhatta a közfigyelmet. Gyönyörű gyerek volt. Csaknem egy óles magasságu, szépen kinölt termettel, huszáros karcsu derékkel, melyet a díszesen aranyozott égszínűek irnoki dolmányon, és drága kövekkel gazdag kard még dölcegebbé varázsol.

Arca oval, élettéljes pírral, szemei ragyogó kékek, haja,

bajusza lágy gesztenyeszín, mozdulata könnyűség s mégis harczas. Tekintete látor, érteles, mégis barátkozó: egész lénye elvont öntve ama bajnokszerű elevenséggel, melyet mi erdélyiekül már sok részben levettünk; de melyet a testvérhon dél-eleg fiatalságában még most is felfalhatni.

Valóban oly szép fiatal volt, hogy egy Adonisnak beillett. Elegantiája a városi népség figyelmét is annyira magára vonta, hogy ha ő olykor irnoki fényes egyenruhájában végig sétált a szentkirályi-utczán, az utcasuhanczok észre se vették, a grófra fordított ügyelem miatt, azon perczel, melyben a Várnokiház előtt elhaladtak; s így az elmulasztatlannak vált gúnykiabálást is ilyenkor akarajtokon kívül mellőzték.

Eppen január 13 án egy igen szép téli vasárnap volt. Hollósi ügyvédével, éppen a vár alatti Telekház erkélyén beszélgetett, hol egyszerűsöd szállya is vala...

Beszédükben eleven tekintete a vártemplom felé haladó nőserégre volt függesztve, kik mostanság még nagyobb szorgalommal kezdik jáni az egyházat, s nem okozhatunk az elhunytak porainak érzékenykedést azon sejtésünkkel, hogy e vall. sos buzgalomra némi ösztön a tömjénezett fiatal gróf templomjárása is adhatott, ki már akkor ifjan kiütött, hogy egykoron „szeregett protestáns vallásnak egyik sokat áldozó istápjá leend fedjedmi elldődejhez méltóan.

Mindenekelőtt feltűnt a gróf előtt egy feketébe öltözött varázskellemű fiatal hölgy, viseletén nem volt semmi keresettség, figyelmét mire se fordított maga körül, egész viselete némi átszemleltetést áruolt el, látszott hogy imádkozni megy. Tisztes távolban a hölgyet szobaleánya kísérte...

Megjelenésekor a jövő-menő népség közt némi élénkség mutatkozott, a templomba menő hölgyek kétes tekinteteket vetettek az elhaladóra, s aztán öszszemosolyogtak; egy utcasuhancz haladott el éppen a ház előtt, s két tenyeréből tölcserű alakitva szája körül, élesen k állott föl: „Fedéles pipa!” Ezzel beszaladott a szabó-utczán, honnan éppen egy zsemles azon perczben kibontakozva, sípját hirtelen visítólag megfűtta, s szinte a fennebbi gúnykiállást utánozva sípjával.

A gróf a zsemlesi felszóltatá az erkélyre.

— Mi a neved?

— Czélos Gáspár...

— Mit szoktál rendesen sípodon kifizni?

Január 8-át, mint gyászosan kimúlt kedveseink pusztulásának évnapját, könyvek közt ültük meg. Ideje is lenne már egészen felépíteni a sirjok felébe kezdett egyszerű emléket. Ugy tudom, az e célra begyűlt pénz elégséges, hogy az elhunyt knak, kiket nem kért haragszó sirjokba, méltó emléket állíthassunk.

Halottakról levén szó, éppen maga helyén vélem előterjeszteni halottas szekeret állítása iránt indítványomat. Városunkban két temetési társulat van; egyik megtehetné azt, miután erre magánvállalkozó még nem akadt. Nehézsége mellett, a kézenvívés még egészségtelen is, különösen ragályos nyavalyáknál. Azt pedig csak nem vélem, hogy valaki „nincs pénz” ellenvetéssel állana elő. Elég látottat gazda van; szekeret csináltassanak a társulatnak, bőven kifogja magát fizetni a vállalkozónak.

Indítványra indítvány! Egy igen értelmes gazdának, véleményem szerint, nagyon talpra esett indítványát vagyok bátor a helybeli főiskolai előjárásának figyelmébe ajánlani. Nem egészen itt van a helye; de ha már benne vagyok az indítványozások folyamában, csak leírom végig. Egy trágyaporgyár felállításáról lehetne gondoskodni az iskola „Sak” vendéglője térs udvarán, s miután a helyiség, az illető épület öszkekötésében levén ez udvarral, nagyon kedvező, egy csapással két legyet lehetne leütni. Belevén dugulva a földalatti csatorna, a takarítás undorító és nehéz műtete merőben szükségtelenné lenne léve, s a földek trágyázására a legkénynebb is, mint mondják, legjobb sikerű kelék megszervezése.

Ismét indítvány! Zenekaraink jól viselik magukat. Hangversenyt adott mindkettő, tetszett mindkettő, Boka és Prokapek a maga pártoló közönségének. Még ebben is két részre szakadtunk! Pártoljuk őket közösen és egyaránt, ne legyünk egymásnak csaknem farkos-botos ellenségei, még ilyen kisebb érdekű tárgyak körül is.

A polgári kaszinó felállításán erősen működnek, mint mondják már 60-on felül jár az aláírók száma. Örvendtes jelensége a haladásnak. A szellemi élv polgárainknál is kezd szükségé válni. Fennálló elsőcsanónk évi részvényeit dec. 15-ki közgyűlésén 10 pftra emelte, az irodalom és újabb termékei nagyobb mennyiségben megszerezhetése okából. Eddigi aláírók száma 80 körül jár. Az Erdélyi Múzeum tőkei gyarapításához évenként, míg élete tart, 20 pftra járuland a társulat.

A határon átvonuló vasút és indóház építése könnyűvé teszi a város községe elhatárolása 1000, ötfal(ezer)currus ezer forinttal, vagy megváltására 2000 magyar forinttal járulni, a szükséges földterületet ingyen engedvén át, az egyes birtokoknak elfoglalt földjeit közösen fogja egymásnak megteríteni a község.

Mire levelem a betűszedő kezei közt átöltözik, ugyanazt fogja nálunk is tenni Bács Tordáról átkészű társulata. — A napokban Tordán voltam, a vén bakkancsos adatán. A helybeli levelező úrra bízom, a Csengeri és Fekete-párt sat. kiemei, s a zenekar haladását megdicsérni; de magamnak tartom fenn megbámulni, s megbámulni a jelenlevő pár hölgynek fogalmat meghaladó kitűrését, kik valóságos hősi elszántsággal hordozták a juhászbunda szinű és vastagságú pafüst kelmét. Ha vegytudós lennének, megkísértenék leírni az egyveletet, mely a cabanos és félkarjászáros egymással b rkozó du lakodásából eredt, s mel et még oly bőségben kevert a pipáscakkból felszálló szürke valami, — nem merem füstnek nevezni — hogy csak gyako-

ri szabad légre menéssel várhatam végig az érdekes darabot, s menthetem meg magam a megfúlástól, s csak ennek köszönheti, hogy most levetél küldheti

Mák.

Kolozsvári napló.

* Azon tisztelt ívtartók, a kik Vajda Dániel „Borászati közlemények” cím alatt megjelenendő munkájára, melyből lapunk mutatóját adott, előfizetőket gyűjtöttek, a szerző által teljes tisztelettel kéretnék, öt az előfizetők számáról mielőbb értesíteni, miután csak a tudósítások vételével ny.lakozhatik munkája kiadásáról. A tudósító bérmentes levelek e cím alatt küldendők: „a da Dánielnek, Maros-Vásárhelyre, Erdélyben.”

* Folytatása a Décsai K. számára tett adakozásoknak. V. Huszár S. ndor 1 frt. Huszár Károly 1 frt. T. M... 1 frt. Veres, ügyvéd 2 frt. gr. Bethlen Polixena 1 frt. Komárominé 1 frt. Beldi István 1 frt. gr. Bethlen Sándor 2 frt. gr. Bethlen Ferenczné 1 frt. Hantz 1 frt. Adam 2 frt. Egy özvegy 1 frt. Erdélyi Indali Péter 2 frt. Bethlen Géza 1 frt. Bethlen Domokos 1 frt. Szilyasi Béla 2 frt. Csejdi István 1 frt. Szegedi M. 1 frt. Mihálec E. 1 frt. Waga F. 2 frt. Szabó L. 1 frt. Tóth M. 30 kr. Györke J. 30 kr. Gergely L. 30 kr. Egy valaki 30 kr. Ajtai Albert 20 kr. pp.

* Mint halljuk, a színházi igazgatóság Munkácsi Flóra kisasszonyt szerencsés volt még egy pár föllépésre megnyerni.

* Szorgalmas honbuvárunk Kövári László huzamos hallgatás után ismét igénybe vette a sajtót. Megkezdte kisebb munkáit közrebocsátani, s ezek első kötetét már kiadta. Címe: Erdély történelmi regéi. Oly gyűjtemény, a melynek összeállítását elismeréssel tartozunk. A mint halljuk, sajtó alatt van a második kötet is, a mely a történelmi adomákat hozza. Az első kötet k állítása csinosnak mondható, tekintve a helybeli nyomdák hanyatl.

* A bornyomáli hid javára rendezendő zártkörű álarcosz vigalom, a mint a kibocsátott felszólításból láttuk, f. hó 14-én; az ugynevezett temetőből pedig 10-én lesz.

* A panoramai mutatónyok kedvelőit figyelemztetjük a páczon föllírtott deszkabódéra, melyben érdekes könyvek láthatók.

Nemzeti színház. Február 4-én: „Essex gróf,” szomorujáték 5 felvonásban, írta Laube H. — A jeles darab, mely lélektani elmélkedések és dramaturgiai alapos tanulmányok eredménye, s melyben a jellemnek anynyi erő és élethelegességgel festvők, m nt kevés más újabbkori drámban, sznpadunkon most másodsor adatott szép számú közönség jelenlétében Munkácsi Flóra k a (Rutland gróftól) egész gyönyörrel látszott magát átengedni bizonyos művészi lekesülésnek, mely játékat mind végig jellemző. Nem kis vakmerőség; mert a hasonló elragadtatások, természetesen mivel a szigorú mértékartást k zárják, a színészt vagy színésznőt nem mindig vezeték fényes eredményhez. A művészetben színtugy, mint az életben, a természetet csak egy vonal választja el a ferdétől. Igazán megvalljuk: tartottunk tőle, hogy vendégművésznőnk át találja lépni e vonalt. De örömmel szolgál, hogy az nem történt, hogy ösztönszerűleg meg tudta tartani a véghatárokat. Egyetlen tekintete, s egy göröcső, vonagló kézművelése ellen tehetők nem kifogást; de különben meg kell vallanunk, rendkívüli hatással játszott, s e hatást tisztán a művészet körébe tartozó eszköz-

zökkel érte el. Különösen sikerült meggrázó felkiáltásai az indulatkörösekkel és az utolsó börtönlentéssel. A közönség, mely feszült érdekel kísérté játékát, zajos tapsokkal üdvözlé, s többször kihívta. Rónai (Essex) erőteljes és kitűnő játéka, mely szintén tapsokat vívott, min den dicseretre érdemes. Váradiné (Erzsébet) és Filipovicsné (Ladi Nottingham) szép sikerrel adták szerepeiket. Ez utóbbit azonban szépen kériük, a lehetőségig kerülje a tájkéjét, mely mosolyt idéz elő, s a hatást rontja. A „gyűrű” helyett igen furcsán hangzik a „gyűrő”, melyet szerepében gyakran kell emlegetnie.

Február 5-én: a színház zárva.

Február 6-án Munkácsi Flóra k a. jutalomjátéka. A darabról más alkalommal Most csak azt kívánjuk röviden megemlíteni, hogy a szokatlan nagy számú közönség több percig tartó zajos tapsal üdvözlötte a vendégművésznőt, mi alatt díszes koszorúk, számtalan virágfűzér repültek mindenfelől lába hoz, s a karzatról többféle alkalmi vers szórattott alá. Egyik ezek közül a jutalmazott jóltalált photograph-arczképével volt díszítve, több mint 300 példányban. Első felvonás után idősb gróf Bethlen János ur egy pár értékes antik fülgyűrűt és szintén arany, s remikivül becses mellcsat (broché) nyújtott csinos alkalmi beszéd mellett át a kolozsvári közönség nevében, melynek a fiatal művésznő osztalan tetszését vívta ki föllépése által. A kisasszony előtt bármily fényes művészi jövő nyíl-jék is, úgy hiszszük, e da alemelek után m ndig kedvesen fog viszszaemlékezni Kolozsvárra.

Vegyes hírek.

+ Ujabb hír szerint a szolnok-debreczeni és püspök-ladány-nagyváradai tiszai vasútvonalok felső építését, Ingerso és Nison urakkal szövetségben, Pollák építőmester vállalta magára.

+ A „M. S.” ohajtondónak véli, hogy Magyarország főbb városában is, mint Kassán, Pozsonban, Debreczenben, Sopronban, Nagyváradon, Temesvárt sat. egy egy ocsó de jó magyar la jelenjék meg, és a vidéket és országrészt k merőleg képviselje.

+ Lisznyai Kálmán előfizetést nyit „Uj palócdalai”-ra, melyek a jövő márczius vasárára a legszebb díszkiadásban, minden lap rózsasz.n.-kerettel ellátva, fognak megjelenni. Előf. ár, szállítási költséggel együtt, 1 frt. 30 kr. p. p. finoman kötve, arany szegélyvel 2 frt p. p. Az előf. pénzek márczius 31-ig Pestre, Lampel Róbert könyvkereskedésbe küldendők.

+ Egy párisi sürgöny Napolyból érkezett hírek után tudósít, hogy egy pap a materai érsék ellen gyilkossági merényletet követelt el, melynek következtében az érsek nehéz sebet kapott, s egy barát megöletett. Matera, Bas. I. catavidek fővárosa, mely a tarenti öbölnél fekszik. A materai érseki széken két év óta Rossini Kajetan ül, s acerenzái és materai érseki címet visel, mivel a székesegyház előbb Acerenzában volt.

+ A „N. Pr. Ztg.” írja: Valószínű látszik azon hír, hogy legelsőbb helyen elhatározottat volna az osztrák hadsergek létszámának jelentékeny-60,000 emberrel-alábbszállítása és a hadsergi fővezényelet újjászervezése, mely szerint a katonai ügyek vezetésébe kiválóbb egység hozatnék be.

+ Ráth Mór, ki Pesten rövid idő mulva könyvkereskedést fog nyitni, „irodalmunk terjesztése eszközeiről” értekezvén, indítvá-

nyozza, hogy alapítsunk kiadási egyletet; ha egyik munkán vesztettünk, nyerünk a másikon, díjazunk illően a szellemi munkát; de aztán csak jó, erkölcsös munkával lépjünk a közönség elé. A v. déki könyvtárak hiányán csak akkor lesz valódiilag segítve, ha lelkes és művelt magyar fiúk tanulják meg a könyvkereskedést, s Ráth ur előlegesen is két ily ifju kiművelést vállalja magára.

+ A katonai földirati intézet tudatja, hogy Magyarország egyes vármegyéinek igazgatási térképeiből már nyolcz füzet megjelent.

+ A pesti növénydeklapság Ruinart „Acta Martyrum” című könyvet magyarra lefordítván, munkalatainak ez évi második folyamában kiadja, s a közönséget alálásra hívja fel. Előfizetési ár 1 frt. 20 kr.

+ Szabadkán az ugynevezett photogen (vizszes) világítás egyelőre 150 lámpával behozott.

+ A „Cour. de Lyon” jan. 23-ról írja: Tegnap este számos kíváncsi tödült ki a pályafőhöz, gazdag keleti takaróba burkolt, sebbel fedett, vén, santa tevét szemlélni, melyet egy afrikai vadász-örmesier felügyelete alatt két burzuszos arab vezetővel különös gond és figyelemmel. Ez állat egy napon született A bd-el Kaderrel; az emir sorsában részt vett, s őt, mint gyermeket, a hegyek közt hordozá. Abd-el-Kader egy csatában, melyet a francziákkal vívott, nagyon megsebesülvén, ő és két legkedvesebb nője e tevének köszönik életük megmenését. Ezért az emir soha se akart megválni e drága jószágától. Most azonban, midőn minden gondozás mellett ellegegesedett, Párisba küldi, hogy ott az első állat-orvosok ápolják. Az állat Brüsszából érkezik, s két napi járást téve, megy Párisba.

+ Egy ukáz következtében Minsk, Vilma, Grodnó és Kowno egykori lengyel tartományokban vissza van adva a nemességnek egykori jog, hogy bizonyos hivatalnokokat korlátozatlanul választthasson.

+ Nemrég Karlshof közelében az úton egy hullát találtak. Vizsgálat után kúnt, hogy az báró Huttené volt, a híres Hutten Ulrik családjából. A meghalt erdélyi születésű 35 éves, evang. vallású, azelőtt cs. k. huszárhadnagy, s mint ilyen részt vett az 1848-9-ki forradalomban. A világosi katasztrófa után külföldre menekült, több ide g Angol és Franciaországban tartózkodott, később bocsátatot nyervén, Németországba tért. Innen jan. 22-én Hohenheimba akart lovagolni, hogy magát a mezőgazdaszati tanulók közé fölvettesse. Ulközben érte őt a hirtelen halál; ott találták kiterülve. Orvosi vizsgálat tartatván fölötte, semmi sérülést nem találtak, melyet a halál okául lehetett volna venni. Valószínűleg a guta vetett gyors véget életének.

+ Seps Szentgyörgy. Tisztelt szerkesztőség! S etek önökkel tudatni, hogy a Háromszéken építendő protestans gymnas um helyül 74 szözzalt 30 ellenében Seps Szentgyörgy van kijelölve. A 30 szözzatot Kézdivásárhely kapta. Az erdővidékiek és barcasági luteránusok is csatlakoztak. Már 80,000 pftra megy a begyűlt ajánlattétel. Ebből a S. Szentgyörgy ajánlata 30 ezer pf. nehézségekkel van öszszekötve, de a mit — hiszszük — hogy a magas kormány igazságszeretele kegyesen és javunkra fog elhárítani. A Múzeum-alap növelésére fényes dalidó van rendezve febr. 1-re, mire Háromszéken, Brassóban és Erdöv.déken nagy készülődés van.

— Pereczet, pereczet! — válaszolt a suhancz...

— Pereczed rudja, vastagabb-e egy mogyorófa botnál...

— Megjárna annak, uram, a mint láthatja nagysád...

— János! kiálta a gróf.

— Parancsol nagyságos uram...

— Te is, folytatá a gróf a zsemléshez, im lásd huszáromat, a városnak egy hajduja se forgatja ugy a mogyoróbotot, m nt ez öreg legény. Csak azt akarom mondani, neked és társadnak, kik öszszesen hatan vagytok e városon, hogy ha valaha meghallom, hogy sipotok egyebet fúni fog, mint „pereczet”, en a menyinyi perecz és k fli hordozó van e városon, mindeniket pereczrudjával, itt ez erkélyen huszárommal ötvenig vágatom, érted-e?

— Értem nagyságos uram, s megmondom a többinek is.

— Most pedig nesze egy tallér, hogy hozzáam felláradtal, s elmehetsz fiam.

Többet soha egy zsemlés se sipolt Vásárhelyt fedeles pipát. — Ügyvéd ur, szolt a gróf, ugy hiszem, Várnoki Mari hügm volt azon sötétbe öltözött fiatal hölgy...

— Sorsát gyászolja a nemes hölgy, valamely viszketeges nemtelen ember rút paszikekkel üldözi, melyet a közvélemény gúnyja annál gyorsabban kapott fel, mert a gróf ur ellenében vesztett perők anyagi tekintélyüket is rontotta.

— Hallottam hírét, hogy Mari szép; de ily varázsszépséget nem képzeltem egész Erdélyországban... No, de már menne kell az egyházba.

(Folytatjuk.)

Néhány szó a „Magyar Ősök Képcsarnoka” című vállalat ügyében.

E vállalatnak a két hazában együtt alig van 30. előfizetője, míg némely képes nélapoknak — és hála istennek érte! — 5000—10,000, mi igen nagy aránytalanság. Ez utósók mellett felhozhatni, hogy 5—6 pftert 100 ívet és ugyanannyi söt jóval több képet adnak, míg a képcsarnok első füzeté fel-fel regál iven hat képet s ugyanannyi félív szöveget, a második füzeté szint-anynyit ad, és ára 10 pf; de ha bár ez ár aránylag magasnak

is mondható, hogy a főlebbi előfizetői csekély számot igazolhassa, nem hiszem. Sőt a míg egyszerű fényképek u m. ifju költőkéi, vadász- és ideálképek ára 5—10 pf. oly ily díszes kiállítású nemzeti képgyűjteményért a 10 pf. oly szerfölött sok legyen, nem hiszem, meg nem foghatom, kivévén, ha annak nemzeti becsét nem értjük, hanem a „tél, tavasz, nyár és ősz jelképeivel egy értékek tartjuk, ha az azok által kifejezett hazafias érzelmeket nem érezzük.

En nem e drágaságban vélem a dolog hibáját állani; attól tartok, ott a baj, hogy a közepostály inkább érdeklődik saját ügyei által, mint a felsőbbek, inkább pártolja az őtet képviselő, néha kényeztető írói kart, mint más osztályok, később áldozni a nemzeti tudományosságért és művészetért, mint a főnemesség egy része. Ha ez így lenne — m szinte átallok erősíteni — szomorító körülménynek kellene mondanunk irodalmunkra és nemzetiségünkre nézve: ez a teinek téjfel fölébe emelkedését tenné, a völgyben állónak a hegyfölszín túllátását b zonyitana, a szerepek fölcserelésének ténye mellett szólna. Nekem részemről fáj, ilyesmire még csak gondolom is.

Kinek dicsőítettnek elődei és multja e vállalat által, ha nem az arisztocratiának? Kinek jelenére és ivadéka háromlik fény, ha nem az arisztocratiára? Kinek lépnek pártjára s kinek követelnek tiszteletet az ősi képek és melléjük jegyzett fényes tettek, ha nem ismét az arisztocratiának — nyilván és szemlő szembe intvén a mai nemzedéket, hogy ezt és ezt a nemzetséget tiszteljék, ezektől nagyot és szépet várjanak, mert ezek ősei véroket ontolták a hazáért, éltek-haltak dicsőségért, vállukon tartották sok századokig a magy. státustest és alkotvány szent épületét.

Fizonyára e vállalat az irodalom és művészet érdekein, az általa kifejezett és érvényesíteni kívánt történelmi czélon u. m. a nemzet öntudatának emelésén szunyádót geniusának föllobban-tásán kívül, legfőképpen a magyar arisztocratiáért indított, hogy legyen egy az ő izlése és ártatlan gyöngéinek megfelelő mező, hol tevékenységét fejtsen ki, s irodalom-pártolását bebizonyítsa; a pártolás tehát mindenek előtt ez osztályt illeti.

Az arisztocratiában még nem aludtak ki az ősi nagyság és fényes múlt emlékezei — ne is aludhatnak ki soha! Ez tán a hazza romlását huzna maga után. Az arisztocratiá tagjai szeretnek — s ehhez joguk is van — elődeik és a hajdankor dicsőségére hivatkoz-

ni s a jelentől a multt némi méltánylást követelni. Ezt kívált az ily vállalatok és általában az irodalom meleg pártolásával érhetik el. Hazai történeteink kiegészítője, élő magyarázója, a hajdankornak ugyszólván sirjából felkeltője a nemzeti képfestészet. Szalay történetei vagy egy még pragmatikusabb és mesteribb magyar történetkönyv mellett okvetlen bírnunk kellene egy képcsarnokot is, mely a történeteket alkotó nagy férfiakat elénk állítja, s e képpen a történettudományt kétfősen érdeklővé tegye.

Vajha e vállalat jó tap ntu alapítója az Árpád-házból jelsb k rályaink arczképeit is adhatná! szent István, szent László, Kálmán, II. Endre, IV. Béla és III. Endre, I. és II. Lajos képe előtt, lehellen hogy vagy tisztelettel, vagy szent fádalommal ne borúlne le m nden magyar, s az okos és vagyonos megszerezni is ne kívánna. Ez lenne ohajtásom Erdély nemzeti fejedelmeire s államférfiaira nézve is. A jövő füzetekben — a m nt értettem — Kemény János és Beldi Pál fog jöni, azonban ohajtandó lenne, hogy a protestantismus egyik ma is fennálló védbátyájának alkotója, Bocskai, I. és II. Rakóczy, a történetirő Bethlen Farkas és Miklós, Banffy Dénes és mások is e maradandó becsű képcsarnokba, ez irodalmi Pantheonba fölvétessenek.

Nem kétlem, hogy m ndez meg lesz, ha az illető osztály e vállalatot érdemlett pártolása alá veszi; a mit én erdélyi, fő-rangu honfiainktól remélek.

Egyes füzetek ára pompás kiadásban 10 pf., van olcsóbb kiadás is. Megrendelést elfogad Stein, kolozsvári könyvtár.

Benső meggyőződéssel mondhatom, hogy e képek díszéi a magyar festőművészetnek, bármely főuri terembe beillenek, magok a füzetek egészben akár mely fényes könyvtárnak díszére válnak.

Jakab Elek

Erdélyi könyvészet.*

152.) Nagy Péter: „Lázár jöjj ki!” Egyházi beszéd, melyet a zilahi ev. ref. templomban tartott Nagy Péter, a kolozsvár-n.-enyedi papnöveldeben hittanár és kolozsvári ev. ref. pap, július 13-án. 1856. Kolozsvárt. Az ev. ref. főtanoda nyomdájában. De-ákai Lajos költségén. Sr. 26 l. — E beszéd jövedelme a zilahi ev. ref. tanoda alapítókéje növelésére fordítatik.

* Az előbbi szám könyvésztí rovatóból kimaradt 150. 151. foltyó számokat kérjük utánpótolni. Szerk.

Hivatalos.

Törvényszéki hirdetések

kivonatokban.

A m. vásárhelyi cs. k. járás törv. szék tav. dec. 12-ről 2707 sz. a. felhívja gróf Korda Anna özv. gróf Tholdalagi Lászlóné örökösét, ellenök, Dr. Scheitz által, a Jakabfi Ferencnek tartozó 283 váltó ft. 30 kr. iránt indított kereset védelmére. Targyalási hatánap f. é. febr. 26-a d. e. 9 órákor. Részre kirendelt ügyvéd Kozma Endre.

A m. vásárhelyi cs. k. járás törv. szék tav. dec. 12-ről 2708 sz. a. felhívja Molitor Anna özvegy Dindár Antalné, ellene, Dr. Scheitz által, a Jakabfi Mártonnak tartozó 1052 váltó ft. 30 kr. iránt indított kereset védelmére. Targyalási hatánap f. é. február 26-a d. e. 9 órákor. Részre kirendelt ügyvéd Kozma Endre.

A m. vásárhelyi cs. k. járás törv. szék tav. dec. 12-ről 2832 sz. a. felhívja Szűcs Farkas, ellene, Dr. Scheitz által, a Jakab Györgynek tartozó 153 váltó ft. iránt indított kereset védelmére. Targyalási hatánap f. é. február 26-a d. e. 9 órákor. Részre kirendelt ügyvéd Kozma Endre.

A dézsmegyeyi cs. k. törv. szék f. é. jan. 14-ről 6075 sz. a. felhívja debreci gróf Miksa Benedek, ellene, ügyvéd Szentiványi Ferenc által, a Katona Eleknek tartozó 300 e. ft. iránt indított kereset védelmére. Targyalási hatánap f. é. február 26-a d. e. 9 órákor. Részre kirendelt ügyvéd Fodor Antal.

A m. vásárhelyi cs. k. járás törv. szék tav. december 12-ről 2675 sz. a. felhívja Szentpáli Józsefet, ellene, Csiki István által 221 váltó ft. 34 kr. iránt indított kereset védelmére. Targyalási hatánap f. é. február 26-a d. e. 9 órákor. Részre kirendelt ügyvéd Kozma Endre.

A m. vásárhelyi cs. k. járás törv. szék tav. dec. 12-ről 2826 sz. a. felhívja Kozma Márta Kineti Lászlóné, ellene, Dr. Scheitz által, a Jakabfi Mártonnak tartozó 625 váltó ft. iránt indított kereset védelmére. Targyalási hatánap f. é. február 26-a d. e. 9 órákor. Részre kirendelt ügyvéd Kozma Endre.

A dézsmegyeyi cs. k. törv. szék f. é. január 15-ről 5984 sz. a. felhívja galgói birtokos Rákosi Ferencet és Malosi Józsefet, ellenök, Kelenöky Pataki Dan. és részesei ellen, Kásonyi Sándor által, 779 e. ft. 22 $\frac{3}{4}$ kr. iránt indított kereset védelmére. Részre kirendelt ügyvéd Brassai Károly, helyettes Vékony Ferenc.

A m. vásárhelyi cs. k. járás törv. szék tav. dec. 12-ről 2828 sz. a. felhívja Mara József örökösét ellenök Dr. Scheitz által, a Jakabfi Máriának tartozó 600 váltó ft. iránt indított kereset védelmére. Targyalási hatánap f. é. feb. 26-a d. e. 9 órákor. Kirendelt ügyvéd Kozma Endre.

A m. vásárhelyi cs. k. járás törv. szék f. é. január 17-ről 29 és több sz. a. felhívja Bács Károlyt vagy örökösét, Hajdu Márton örökösét, Nagy Zsigmondot v. örökösét, Szabó Samuelt v. örökösét, Boér János örökösét, Nagy Károly örökösét, báró Győrfi Zsigmondot vagy örökösét, Szent Miklósi Józsefét, Acs Józsefét, Bakcsi Ferencét, Kerekes Jánost, Rákosi István örökösét, és Nánási Imre örökösét, ellenök, Dr. Scheitz által, a Jakabfi Maria Dobálnéknak tartozó adósságok iránt indított kereset védelmére. Targyalási hatánap f. é. február 28-a d. e. 9 órákor. Részre kirendelt ügyvéd Csongvai Károly.

Ausztriai birodalom.

Milanóból jan. 26-ról írja az „Östr. Corr.”: „O. cs. kir. Apostoli Felségének rendkívüli kegyelmi ténye, melylyel Milanó lakossága tegnap a legteljesebb, legörömtel-

jesb módon megkönnyítve, sok tekintetben a legnagyobb horderejű és jelentőségű. Mindenekelőtt a Fejedelem vele született kegyességét és szíveskedését tanúsítja ugyan, kinek szeme csak a jövőre van irányozva, s ki egy gyászolando multnak tévelyeit és hibáit szívesen a feledés fátjával takarja; de továbbá ki van abban azon szándék is fejezve, a lombard-velencei királyság lakosságát általában a legmagasb bizalom szőlő bizonyságot adni a azon köteleknek, melyek országokat az ausztriai cs. birodalommal egybefűzi, az eltöröltetlen tartósság legerősebb elemét kölcsönöznék az Uralkodó és népe közti kölcsönös szeretetét. Ama mely benyomás, mely a tegnapi est folytán a lelkesedés valódi műmórává emelkedett, a rendszabályt rendkívüliségéből ered: mert az mindent felülmúl; egy politikai elvédelmet sem zár ki, csak csekély számú oly egyének nincsenek abba foglaltak, kik politikai fondorlatokon kívül közönséges és gyakorlatos bűnök részeseivé is lettek s ezért in contumaciam elítélték. Egy önmagát becsülő kormány jól választott pillanathoz a politikai vétségek irányában legszélesebb terjedelemben is gyakorolhat nagylelkűséget, de egyáltalán oly botránytények előtt nem hűnyhat s nem szabad szemel hűnynia, melyeket a föld minden népeinek vallása és erkölcséi a legmélyebb utatál bélyegével gyaláznak meg. Valamint a lombard-velencei királyság politikai menekülteinek a honukba visszatérését már korábban a legkiterjedtebb mértékben megengedte; ugy most szélesebb mértékben kitarolnak a börtönök ajtai is. Mindazok, kik politikai bűnt követtek el, visszatérnek szabadságukat és visszatérhetnek családjukhoz: a korábbi évek minden komor emlékeivel örökre szakítás történt, új idők jelentkezik a legörömdetesebb jelek közt: a jölet, a béke, a rend, az ez ország lakossága és Császárságának jóakaratu kormány közti zavartalan egyetértés időszaka. — A lig kellett Európá bármely más államának a mult évek rázkodásai közt annyit szenvednie s oly erőlyes harcokat vívnia, mint az ausztriai birodalomnak. Ennek dacára, kimeríthetlen életerejének segítségével sikerült annak nem csak önmagát fontartani, hanem valósággal megújodni s nagyobb hatalmi állást érni el, mint minővel bármikor bírt. A legmagasb nagylelkűség szóban forgó ténye e szerint az öntudatos erő jele. Ily értelemben lön az adva, s ez értelemben fogja azt Európa is méltányolni tudni.”

— A triesti újság „Jenti Milanóból: O. cs. k. Ap. Felsége a „giardini publici” nagyságát 300,000 lírára, a St. Ambrogio székesegyház javítására évenként 30,000 lírát adományozni, a Presede kaszárnya nagyságát megrendelni, mind a két színház dotációját 300,000 lírára emelni, a comoi kikötő nagyságát és mélyítését elrendelni méltóztatott.

Külföld.

Teheránból Sz. Pétervárra érkezett tudósítások dec. 20-ról jelentik, miképp a persa kormány értesítést kapott a briteknek Abusir előtti megjelenéséről, melyek szerint a hajóraj 8 gőzös s 13 vagy 14 szállítóhajóból s az Outram ibnok alatti csapatok nagyobb része százbaki és négeréből áll. Az angolok addig csak egy kis erődöt foglaltak el Abusir közelében Persiának mintegy 50 ezer embere áll az ellenség-fenyegette tartományokban.

A Basirból Oroszországon keresztül érkezett tudósítások teljesen megegyeznek az angol lapok azon közlésével, mintha Persia elfogadta volna az angol feltételeket. Valóban míg az angol lapok értesülései nem mennek tovább dec. 10-nél, ez utóbbiak 20-ról egyenesen Teheránból keltek. Már pedig ottan Teheránban nem Busir, hanem csak egy ottani erőd bevételét tudták, valamint az angol haderő csekély számát is, s még nem volt szó az angol követelések elfogadásáról. Ellenkezőleg nagyon bizni látszottak egy oly 50

60,000 főnyi seregben, mely az invasióval fenyegetett tartományok védelmével volt megbízva. E szerint ha Teheránban dec. 20-án ily hangulat uralkodott, nem hihető, hogy azt még Busir bétételéig, mi jórészt előrelátható volt, oly rögtön megváltoztatta volna. Hihetőleg Busir capitulációjának feltételéül zavarták össze a béke feltételével, mely még nincs megkötve.

Busir bevételét illetőleg ismeretlen értesülünk: E hely három nappal ellentétben után adta meg magát az angoloknak; a kormányzó, a helyőrség parancsnoka és a sah hadügyminisztere foglyokul estek. A persak veszteségét valami 3000-re teszik, az angolokét 50-re holtak és sebesültekben.

A „Morning Post” felhívja, hogy némely lapok Feruk-khán küldetésének azon célt tulajdonítják, mintha Franciaország politikáját akarván Persia felé téríteni, azt állítja, hogy Napoleon császár még jóval a sah közelebbi megérkezése előtt, értesítve volt Angolországban Persia elleni teréről, következésképp a császár nem foglaland el lénséges állást Anglia irányában, sőt inkább a saht arról fogja meggyőzni, hogy Anglia neki a legjobb barátja: s oly békés indulattal, hogy el lehet kenyéren akárki hával. Ezt mondja Palmerston lapja, a hamis.

Angolország újabb hódításai végtelen fontosságuk. Busir elfoglalása és az Enfrátpálya-építés által nagyrésben biztosítja magának Középázsia déli tartományait Shiras-tól Syriáig, és nagy költség s erőfeszítés nélkül egyenértékű szerzett magának azon roppant hódítványokért, melyeket Oroszország az utolsó évtizedben tovább észak felé tön. Nem tudni még, ha vajon Oroszország csendesen fogja-e nézni, ha a „kalmárnemzet” a bagdadi régi kalifák örökösévé teszi magát, valamint előbb örökösölön a nagy mogurnak, s vajon meg fog-e egyelőre csupán Astarabaddal elégedni. — Busir nek angol részről megzsalásával nem sokat törődnek Sz. Pétervárott, azonban csak aggodalommal tekinthetnek ott oly vállalatra, minő az Enfrátpálya, és tarthatnak a me skati imám birtokának szándékát emeléstől; mert a polgárosító elem, mely e két helyen jelentkezik, az orosz tervekkel merőben ellenkezik. Mihelyt az Enfrát és Tigris-terület koválygó nomádjai a vasút által újonnan felvirágzó kereskedelmi forgalom folytán állandóan letelepülnek sőt végre városi lakosok is lesznek, mihiely a pásztori sátorosoporzatok a városi állomások hosszabb sz. láró szervezett falukká alakulnak át, és Palmyra, Babel, Ninive romjai egy keleti arab hamis emelkedik föl: nehéz feladat lesz a kozákokat a mesopotámiai síkig előre hatoltatni.

— A tanbulból jan. 19-én kelt tudósítások szerint oda Ahmed-bey cserkesz főnököt várják. A hegyaljai haderő hadestre osztottak erejüket: az egyik Kabardahnál áll; a második Abasiát, a harmadik Leghistán szálta meg Oroszország nagy figyelemmel kíséri a cserkesz sereg mozulatait s tetemes erőt összpontosít a Kur partján.

— A porta és Montenegró között — ha a nagyhatalmak közbe nem vetik magokat — csakugyan kiűthet a háború. A fekete hegyekben nagy tüzzel foly a fegyverkezés. Danilo vladika ügynökei löport és ólmot vásárolnak be s a montenegrói löpormalmokban nyakrafőre dolgoznak, hogy a fejedelmi kincstár a kellő löszrel ellátsassék.

— Szerbiában az orosz emissáriusok alattomban bujtogatják a népet a porta-ellen. Ezen emissáriusokkal az alsóbb rendű papág mindenütt karöltve jár, ereje szerint támogatván azoknak terveit. A szerb alsó papág többsége fájdalom önkényes szolgálójává lett Oroszországnak, s szabad akarata szerinti függőségbe helyezi magát a Nishnij Nowgorodban fenálló bibliaiarsulattól, mely utóbbi, a vallásiakon kívül még titkos missiók ügyét is üzi, melyeknem csak Szerbia, Moldva és Oláhországban, hanem Szlavonia, Horvátország és a Szerémség egy részében is, egész Törökország belsejéig elterjednek.

— A persa-angol ügy — mint Párisból jan. 26-kán írják — csakugyan közel

volna a kiegyenlítéshez. Legalább a császár ezt igen kívánja. Ő oda nyilatkozott volna, hogy Franciaország érdekében áll, ha a kelet végre valahára békét nyer, ott az európai iparnak, s a nyugoti vállalkozási szellemnek bemenetet kell szerezni, de ez csak béke idejében eszközölhető. Ha a léke Európában nem volna fontartható, — így nyilatkozott volna a francia államfő — akkor ismét Franciaország érdekében áll, hogy a keletre viszonyló aggodalmait által ne akadályoztassék nyugaton.

— Napolyól írják jan. 26-kán: A napolyi kormány az argenti közletsággal egy leggyarmat tele itése iránt a Parana folyó mellett, szerződényt kötött. A király lehat bűnös népet apránként el fogja szállítani messze tengerreken lül, hogy nyugton lehessen s csak hű hadiseregt tartja meg a tengerpartok őrzése végett, hogy a szám ztek vissza ne térhessenek. Az elbusi király — újabb hírek szerint — amegkezdett kegyelmezéssel felhagyott, mióta a megkegyelmezettek közül többen ismét özszeesküvésbe elegyedtek. A löpörtár felröptése s Milano megnylete óta 500 nál több lön elfogva, s ezek közül alig 100 ismét szabadon bocsátva. A szinbázak, a kávé s vendéglőházak nagyobb része, a könyvnyomdák — és kereskedések több mint fele részé bezárva sat. Így rajzolja a párisi „Presse” a napolyiak sorát. Ugy megverte Isten a szerencsétlen országot, hogy a botot is rajta felejtette.

— A párisi legfőbb semmisítő törvény-szék jan. 30-kán a választó jegyzékek közléte mellett nyilatkozott. A kormány ugyan is azt kívánta vol, hogy a választó czédulák, mint minden nyomtatvány, közzétételük előtt, tételenkel le az illető megyefőnöki hivataloknál, attól felvéve, hogy a választó czédulák szabad kiosztásának megengedése által a választásokra befolyásának nagy részét el fogná vesztetni. Ez eldön és mindenesetre jelentékeny befolyást gyakorland a választásokra, s erős ellenzékét hozand létre a közelebbi kamrában.

— Az angol kabinet hírszerint éber figyelemmel kíséri ausztriai császár. O Felsége útját ombádiában s több diplomatiá ügynökei voltak mindenütt jelen Velence, Verona és Milanoban, hogy a londoni ndvat a látottakról értesítsék. Az angol sajtó nagy részvétellel fogadta a legújabb nagyszerű kegyelmi tényét, mely olyan számos életvének nyitott ajtót a család és haza ölőbe. Az osztrák állam szilárdságát az angol kabinet nem önkéntül kíséri oly nagy figyelemmel, mert az a nyugoti szövetség szilárdságát s fenállását is némileg feltételezi — s a nyugoti szövetség minden bizonynyal együtt marad mindaddig, míg Franciaország és Anglia belátják, hogy Austria, mint európai nagyhatalom oly előnyöket nyújt e szövetség szilárdítására, minőket Oroszország nem adhat.

A turini kabinettel Buol gróf ausztriai külügyminiszter Milanoban léte alatt élénk sürgönyváltást folytatott. A cs. kir. kabinetnek szárdéka Szárdinának Austria irányában állása és ennek indokaival tisztába jönni, hogy saját eljárását is ahoz szabhassák.

Nyílt posta.

A Sáros-pataki írtak önképző-társulata, által beküldött költemények közül a Kálly István urémetlebb adni szok. A zsebkönyv kiadásához sok szerencsét kívánunk, s a kívánságunk szívesen eleget teszünk. A szép reményű társulattal, melynek felvirágzását lelünkkelől öhajljuk, a legszélyesebb érvetkezésben állami örömmünkre szolgál, s igen megköszönök Horváth József urnak, ha annak bels szervezete és mozgalmait, valamint általában az ottani iskolai életrol is közleményekkel érdekesítő lapjaink hasábjait, mi által sok szép példát mutathatna be Erdélynek is.

Gabonaár, bécsi mérő, p. p.

Kolozsvár febr. 15-kén. Búza 3 ft. 34 kr. Egybúza 2 ft. 29 kr. Rozs 1 ft. 16 kr. Arpa 1 ft. 28 kr. Zab — ft. 42 kr. Törökbuza — ft. 58 kr. Burgonya — ft. 56 kr.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

H I R D E T É S E K.

Nem hivatalos.

PÁLYÁZAT.

A „Kisbányai Ferenc és Zsigmond magánytársulati bányákhoz.” Bányagondnoki (Besorger) állomásra ezennel pályázatot nyitattik. Ezen állomással egybe van kötve 500 pf. évi fizetés, 110 pf. lőrtartási járandóság és helyt a bányánál szabadszállás. Pályázni kívánók ezennel felhivatnak — elméleti és gyakorlati bányász-képességüket igazoló bizonyítványokkal ellátott — folyamodványokat f. évi április 30-ik napjáig — a Kisbányai Ferenc és Zsigmond egyestült bányák igazgatóságához — Tordára beküldeni.

Tordán, 1857 jan. 24.

(87) Wodraszka Coelestin PANORAMÁJA

a piacon fölépített helyiségekben, naponta nyitva van d. e. 10 óráig esti 9 óráig, délutáni 5 óráig kezdve világítás mellett. Lőnép- és vasárnapokon 4 óráig nyitattik meg.

Wodraszka Coelestin, tulajdonos.

(79) A kolozsvári kerület tordai járásába bekelezett Mező-Nagy-Csán helységében s hártárlátán a korcsomajog folyó 1857-ik évi április 24-ik napjától kezdődő négy egymást után folyó évre az illető birtokosság határozatánál fogva, árverés útján haszonbérbe adandó levén, ezen árverés a tordai mlgs. cs. kir. járáshivatal engedelméből, a tisztelt hivatal irodájában Tordán folyó évi mártius 16-án reggel 9 óráig kezdődő fog megtartatni.

— Mi a vallalkozni kívánóknak oly hozzáadással adatik tudokra miszerint a hozzászól hasas végett száz pengő ft. banapénzzel kell elavtalanlenniök, mely az árverés előtt vagy folyamata alatt készpénzben leteendő. — Ezen feltétel mellett irásbeli ajánlatok vagyis offertek is elfogadhatók, melyek az árverés kinyitáig is bepecsételt levelekben a tisztelt cs. k. járáshivatalhoz Tordán a banapénzzel együtt átadhatók, ezek az árverésnél a gyakoroltatni szokott módon a többlet ígéréshez képpes tekintetbe fogván vétetni.

A haszonbérleti feltételek mind a tisztelt cs. k. járáshivatalnál Tordán, mind pedig mező-nagy-csáni birtokos Todorfi Bogdán ur kereskedésében Kolozsvárt, az árverés megtartásáig is megtekinthetők. Kolozsvárt, jan. 30-án 1857.

Tisza László, mező-nagy-csáni birtokos és felhatalmazott.

(85) Szerencsém levén több vidéki helyeken, ugy szintén városokban is a szép-írásban kívánatos előmenettel tanítani; bátorodom a t. cz. községek és cs. k. katonai tisztoségek jeleníteni, hogy üres óráimban lakómon (caith. Lyceum, 29 sz. a.) vagy hazakban is tanulókat felvenni kész vagyok. Kolozsvárt, február 3-án, 1857.

Braun Fülöp, szepiro.

(82) Segesvárt egy legújabb szerkezetű, a legjobb állapotban levő SZESZ GYAR eladó, vagy haszonbérbe adandó. Közelebbi tudósítást kaphatni, könyvtáros Habersang Károly Julius urnál Segesvárt.

(73) Belső monostor-utcában a 191 sz. alatti ház eladó: értekezhetni iránta belső közép-utcában 519 sz. háznál

(74) Kereskedői gyakornokul felvétetik egy magyar és német beszédben s írásban jártas ilju. Bővebb értesülést vehetni Schütz Károly kereskedésében.

(75) ELADÓ BILIÁRD; értekezhetni belső monostor-utca 189 szám alatt.